

BOGLIGT SVAGE ELEVER FALDER FRA PÅ EUD OG HAR SVÆRT VED AT KOMME VIDERE

Beregninger fra DEA viser, at de elever som startede på en erhvervsuddannelse i 2009 med under 2 i både dansk og matematik fra grundskolen, har det sværere end de bogligt stærke elever, som de startede sammen med. Ud over at have den højeste frafaldssandsynlighed viser beregningerne, at de frafaldne bogligt svage elever har langt sværere ved at komme videre i uddannelsessystemet og finde beskæftigelse både sammenlignet med de bogligt stærkere elever og de bogligt svage elever, der ikke falder fra.

Efter indførelsen af karakterkravet på erhvervsuddannelserne er det blevet debatteret, om det er hensigtsmæssigt at forhindre unge i at tage en erhvervsuddannelse alene grundet deres boglige evner.

I denne analyse ser vi nærmere på, om der eksisterer en sammenhæng mellem det opnåede resultat i dansk og matematik i grundskolen og vejen gennem erhvervsuddannelse og ud på arbejdsmarkedet. Ved at følge de elever, som påbegyndte en erhvervsuddannelse i 2009 og fem år frem i tiden, er det muligt at følge eleven gennem uddannelsen og efter endt uddannelse.

Analysen viser, at der blandt de bogligt svage elever er flere, som falder fra i forhold til de bogligt stærke elever, ligesom de bogligt svage elever er dårligere stillet, når de skal ud på arbejdsmarkedet.

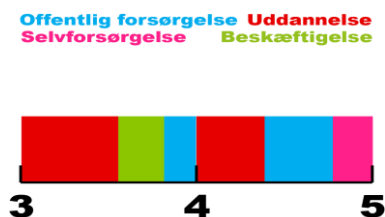
Metode

Analysen bygger på Danmarks Statistiks elevregister. Her er det muligt at finde alle, der startede på en erhvervsuddannelse i 2009. Da vi ønsker at sammenligne adfærden på baggrund af deres boglige kunnen, inddeles der på baggrund af oplysninger fra enkeltfagsregistret i grupper baseret på de opnåede karakterresultater i dansk og matematik i grundskolen. Ud over deres vej gennem uddannelsessystemet ønsker vi yderligere at

følge dem, efter de er færdige. Da vi har interesse i at se på deres vej ud på arbejdsmarkedet hentes beskæftigelsesoplysninger fra registret *Beskæftigelse for lønmodtagere* (BFL) og oplysninger om offentlige overførselsindkomster fra forløbsdatabasen DREAM.

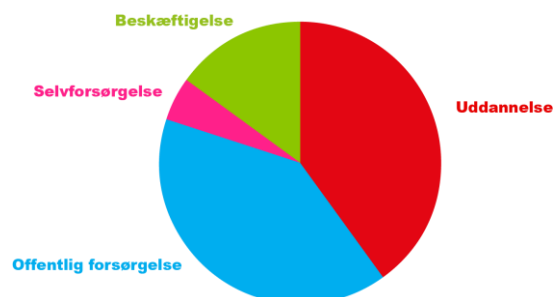
Ud fra registrene er det dermed muligt at opgøre aktivitetsomfanget på henholdsvis uddannelse, offentlig forsørgelse, selvforsørgelse og beskæftigelse i løbet af de fem år, vi følger dem samt slå ned periodevis. Vi slår f.eks. ned i perioden mellem det 3. og 5. år efter påbegyndt erhvervsuddannelse. Et tænkt eksempel her kunne være en

Figur 1: Et tænkt forløb

person, som er under uddannelse i begyndelsen af interesseperioden. Efter endt uddannelse bliver personen ansat, men senere afskediget og påbegynder en ny uddannelse. Efter denne uddannelse er det dog ikke muligt at finde beskæftigelse, og personen modtager ydelser fra det offentlige. Efter perioden med offentlig forsørgelse er personen ikke længere berettiget til ydelsen og må leve af egen formue. I analysen slås dette forløb sammen, så vi ser på fordelingen af ugerne i de forskellige tilstande.

Figur 2: Afrapportering af forløb

EUD samler op

I 2009 påbegyndte 31.552 elever en erhvervsuddannelse. Ud af disse havde 37 pct. tidligere været under uddannelse på et niveau højere end grundskolen. Af disse, som det fremgår af tabel 1, havde 20 pct. tidligere påbegyndt en erhvervsuddannelse, men ikke gennemført. 14 pct. havde tidligere påbegyndt en gymnasial uddannelse,

Tabel 1: Uddannelse før opstart på EUD, andel

	Under 2	2-4	4-7	7-12	Samlet
Manglende	1	1	1	2	1
Grundskole	68	69	60	40	62
Forberedende	1	1	0		1
Almengymnasial	1	3	12	30	9
Erhvervs-gymnasial	0	2	8	12	5
Erhvervsuddannelse	28	24	17	10	20
Videregående		0	2	7	2

Kilde: Egne beregninger, registerdata

Anm.: Celler med under 5 observationer blændes

Manglende dækker over uoplyst uddannelsesniveau før opstart

men ikke gennemført.

Hvis der ses på tilgangen til erhvervsuddannelsen fordelt på karaktergrupperne, så har 58 pct. af eleverne med karakterer mellem 7 og 12 fra både matematik og dansk i grundskolen tidligere været under uddannelse på et niveau højere end grundskolen, mens der for de resterende elevgrupper er størst tilgang fra grundskolen. Næstefter grundskolen er tidligere afbrudte erhvervsuddannelser den største bidragsyder til årgangen, hvor 28 pct. af eleverne med karakterer under 2 tilhører denne gruppe.

Ud af de elever som påbegyndte en erhvervsuddannelse med karakterer under 2 i både dansk og matematik faldt 3.112 elever fra, hvilket svarer til 62 pct. af de elever med under 2 som påbegyndte en erhvervsuddannelse. Blandt gruppen af elever med over 7 faldt 1.200 elever af de 3.536 startende fra.

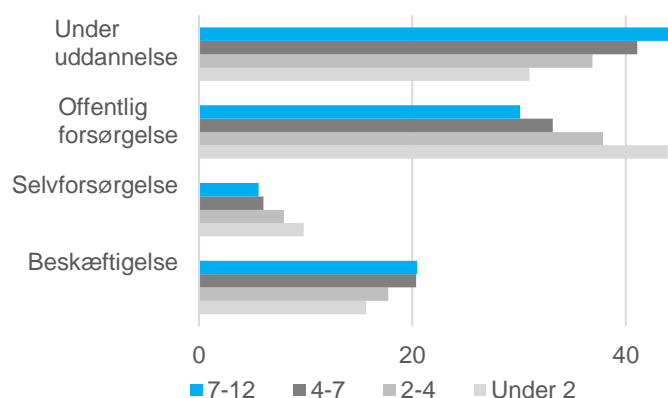
De bogligt svage har det svært efter frafald

Ved at begrænse analysen til de elever, som falder fra den påbegyndte erhvervsuddannelse fås der et indblik i forskellen mellem elevgrupperne

både med henblik på start af ny uddannelse og vejen ud på arbejdsmarkedet.

I figur 3 ses aktivitetsniveauet fra det tredje år efter påbegyndt erhvervsuddannelse og frem til det femte år. Ideen med at slå ned i denne periode er, at vi her vil se om eleverne har formået at etablere sig på arbejdsmarkedet og om aktivitet under den påbegyndte erhvervsuddannelse vil fylde mindre, da det er i denne periode, den gennemførte erhvervsuddannelse ville have været afsluttet.

Figur 3: Samlet aktivitet fra 3. til 5. år efter påbegyndt EUD

Kilde: Egne beregninger på registerdata

Anm.: Offentlig forsørgelse indeholder ikke SU

Beskæftigelse indeholder ikke praktik

Førsteaksen viser antal uger i tilstand

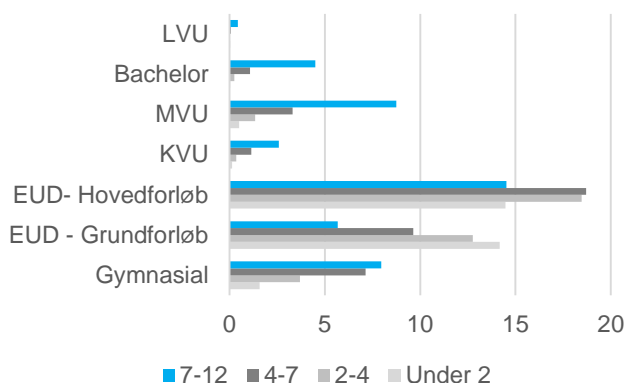
I figur 3 ses det, at elever som kommer fra grundskolen med over 4, har lettere ved at finde beskæftigelse efter frafald fra erhvervsuddannelsen end dem, som kommer med under 4 fra grundskolen. Denne svagere tilknytning til beskæftigelse for de bogligt svage elever betyder, at det gennemsnitlige antal uger på offentlig forsørgelse er højere for en person med under 4 fra grundskolen. Dog er antal uger på offentlig forsørgelse større end antal uger i beskæftigelse for alle elevgrupper. Opgørelsen viser, at eleverne har lettere ved at finde beskæftigelse i takt med at karakterne fra grundskolen stiger. Ligeledes ses det, at elever fra den lave ende af karakterskalaen har et større antal uger som selvforsørgende¹ mellem det 3. og 5. år efter påbegyndt erhvervsuddannelse. Det lader altså til, at de ligeledes har sværere ved at holde sig til på arbejdsmarkedet.

Fra figur 3 ses det, at selvom eleverne er faldet fra deres påbegyndte erhvervsuddannelse er ud-

¹ Selvforsørgende er personer som ikke er beskæftigelse eller modtager en offentlig ydelse.

dannelsesaktiviteten stadigvæk høj. Igen ses forskellen mellem elevgrupperne med under og over 4 i både dansk og matematik fra grundskolen. Hvis vi igen sammenligner med antal uger på offentlig forsørgelse ses det, at antal uger under uddannelse for de bogligt svage elever er lavere. I figur 4 er uddannelsesaktiviteten opdelt på hovedgrupper.

Figur 4: Uddannelsesaktivitet fra 3. til 5. år efter påbegyndt EUD

Kilde: Egne beregninger på registerdata
Anm.: Førsteaksen viser antal uger i tilstand

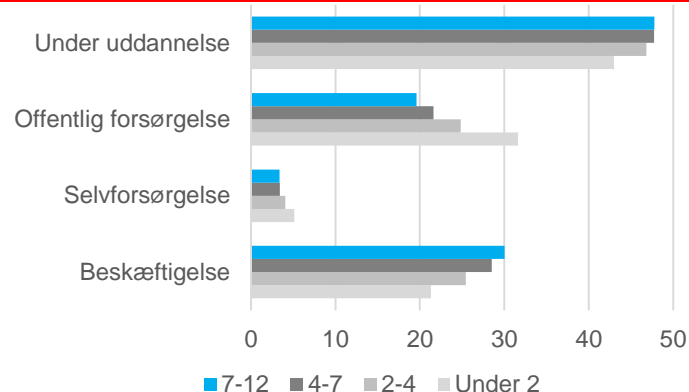
Fra denne ses det, at især de bogligt stærke elever skifter væk fra erhvervsuddannelsen og går over til en gymnasial uddannelse. Denne gruppe er også bedre til at komme ind på de videregående uddannelse. For de bogligt svage elever ses det fra figur 4, at disse grupper i langt højere grad end de bogligt stærke bruger længere tid på erhvervsuddannelserne.

De boglige svage som ikke falder fra klarer sig godt

Hvis vi derimod ser nærmere på, hvordan elevgrupperne klarer sig mellem 3. og 5. år, er det ikke kun muligt at sammenligne mellem grupperne, men endnu vigtigere at se, om det ikke at falde fra kan have betydning for deres valg efter erhvervsuddannelsen.

I figur 5 ses det, at ligesom i den tidligere opgørelse vil elevens udgangsniveau fra grundskolen være indikator for, hvor tilknyttet den enkelte er til uddannelsessystemet. Desto højere karakterer eleven har fået i dansk og matematik desto mere tid på uddannelse, men forskellen mellem elevgrupperne er blevet mindre.

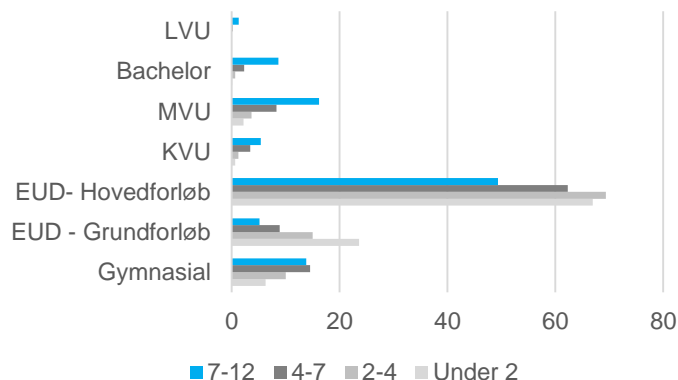
Figur 5: Samlet aktivitet fra 3. til 5. år efter påbegyndt EUD

Kilde: Egne beregninger på registerdata
Anm.: Offentlig forsørgelse indeholder ikke SU
Beskæftigelse indeholder ikke praktik
Førsteaksen viser antal uger i tilstand

Forskellen i uddannelsesaktiviteten mellem det 3. og 5. år ligger nu især på niveauet, som det fremgår af figur 6.

Figur 6: Uddannelsesaktivitet fra 3. til 5. år efter påbegyndt EUD

Kilde: Egne beregninger på registerdata
Anm.: Førsteaksen viser antal uger i tilstand

De bogligt svage elever er stadigvæk på erhvervsuddannelsen, mens de bogligt stærke elevers højere uddannelsesaktivitet skyldes højere aktivitet på videregående uddannelse. Denne sammenhæng skyldes som tidligere, at de bogligt svage elever bruger længere tid på erhvervsuddannelsen, hvilket kan hænge sammen med, at det er sværere for elever med lavt faglig niveau

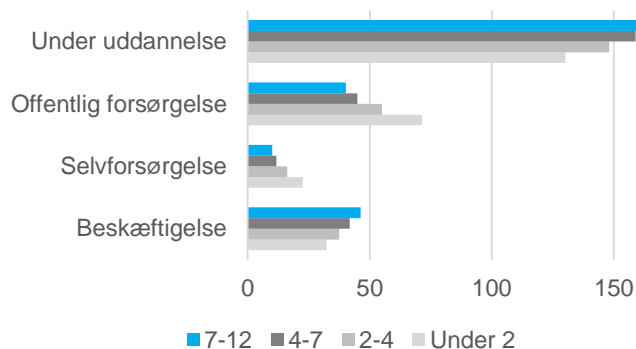
at finde en praktikplads hos virksomheder². Ligeledes er der igen det samme forhold mellem elevgrupperne, når der ses på offentlig forsørgelse, selvforsørgelse og beskæftigelse. De bogligt stærke vil ligesom før have flere uger som beskæftiget, hvilket skyldes, at denne gruppe har lettere ved at finde arbejde efter endt uddannelse sammenholdt med, at når vi ser på perioden mellem det 3. og 5. år, vil det spille ind, at de haft længere tid til at matche med arbejdsmarkedet. De bogligt svage elever vil ligesom tidligere også være længere tid på offentlig forsørgelse eller selvforsørgelse, hvilket indikerer, at de har sværere ved at komme ind på arbejdsmarkedet end bogligt stærkere elever.

I forhold til aktiviteten i figur 3 ser vi nu, at der både for de bogligt stærke og svage er et højere antal uger på beskæftigelse, der er altså en stærkere tilknytning til arbejdsmarkedet, hvilket også viser sig ved, at antal uger på offentlig forsørgelse og selvforsørgelse er mindre sammenlignet med elever, der faldt fra deres påbegyndte erhvervsuddannelse.

De svage boglige bruger længere tid på at blive færdige med EUD

Ved at følge dem som påbegyndte en erhvervsuddannelse er det muligt at se elevernes samlede aktivitet fordelt på uddannelse, offentlig forsørgelse, selvforsørgelse og beskæftigelse i løbet af de fem år efter opstart. Denne periode kunne inddrages i mindre intervaller, men det samlede bevægelsesmønster er meget lig nedslagene, når vi ikke betinger på frafald.

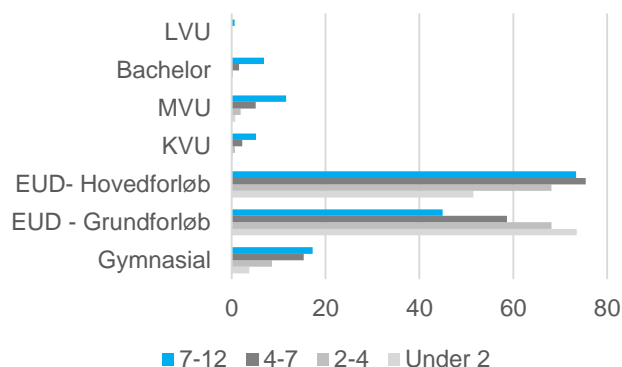
Figur 7: Samlet aktivitet fra påbegyndt EUD til fem år efter

Kilde: Egne beregninger på registerdata
Anm.: Offentlig forsørgelse indeholder ikke SU
Beskæftigelse indeholder ikke praktik
Førsteaksen viser antal uger i tilstand

I figur 7 ses det, at personerne gennemsnitligt i de 258 uger vi følger dem, tilbringer flest uger under uddannelse. Grupperne der indeholder de elever, som fik mellem 4-12 i både dansk og matematik, har gennemsnitligt haft lige mange uger med uddannelse, mens de elever som fik under 2, er dem med færrest uddannelsesuger.

Figur 8: Samlet uddannelsesaktivitet fra påbegyndt EUD til fem år efter

Kilde: Egne beregninger på registerdata
Anm.: Førsteaksen viser antal uger i tilstand

Forskellen i det gennemsnitlige antal uddannelsesuger er ikke kun på antal men også på, hvordan aktiviteten er fordelt mellem forskellige uddannelses typer over tid, hvilket fremgår af figur 8. I løbet af de fem år vi følger dem, vil elever med højere karakterer overgå tidligere fra grundforløb til hovedforløb på erhvervsuddannelsen eller anden uddannelse, såsom gymnasial eller videregående uddannelse eller gymnasial uddannelse. Mens elever tilhørende de lave karaktergrupper

² DEA-rapport: "Praktikpladsudfordringen – Efterspørgsel og udbud af praktikpladser"

bruger længere tid på at komme gennem grundforløbet.

Forskellen mellem elevgrupperne ses også på deres uger i beskæftigelse, på offentlig forsørgelse eller som selvforsørgende. Det viser sig, at de elever, som fra folkeskolen har opnået karakterer over 7 i både dansk og matematik, har lettere ved at komme ud i arbejde og bibeholde deres arbejde, mens elever tilhørende den lavere del af karakterskalaen i højere grad vil være offentligt forsørgt. Det er især kontant- og uddannelseshjælp³, de bogligt svage elever havner i, efter de har endt deres erhvervsuddannelse.

Bedre vejledning til de bogligt svage

Det interessante er dog ikke kun, hvordan de bogligt stærke kontra svage klarer sig, men derimod i ligeså høj grad, hvordan de klarer sig i forhold til de elever, som falder fra. I figur 3 og 5 ses der på aktivitetsomfanget i forskellige tilstande mellem det 3. og 5. år efter påbegyndt erhvervsuddannelse for de elever, som henholdsvis falder fra og de elever, som ikke gør. Ud fra de to figurer ses det, at der er stor forskel på de forskellige elevgruppers aktivitet i den enkelte tilstand. Tid brugt på offentlig forsørgelse er større for de elever, som falder fra erhvervsuddannelsen, og deres tid i beskæftigelse er ligeledes kortere end for dem som ikke falder fra. Især de bogligt svage står dårligt i forhold til uddannelse og arbejdsmarked. Måltrettet vejledning skal overvejes for at mindske frafaldssandsynligheden, da frafald og omvalg er en samfundsøkonomisk bekostelig affære, ligesom det reducerer udbuddet af den faglærte arbejdskraft, som fremskrivninger viser, vi kommer til at mangle fremover.

For yderligere information kontakt:

Konsulent
Kasper Marc Rose Nielsen
Mob: +45 2120 8923
kmn@dea.nu

³ Uddannelseshjælp erstatter kontanthjælp 1. januar 2014 for personer under 30